

Проблема національної безпеки в зовнішній політиці України (тема 12) — заключний розділ книги, тут висвітлюються заходи нашої країни в напрямі найголовніших завдань, зумовлених її геополітичним положенням у центрі Європи — зберегти мир і стабільність у регіоні.

Відзначимо чітку орієнтацію автора на документ, намагання не тільки дати впорядковану прагматичну інформацію, а й пояснити необхідність

певних зовнішньополітичних актів, заходів держави, спрямованих на розвиток міжнародних відносин. На тих, хто цікавиться цим питанням, а також студентів, учнів шкіл і розрахована ця праця.

*Марія Дмитрієнко,
д. і. н., проф.,
засл. діяч науки і техніки України*

Чачко А. С. Библиотековедение в человеческом измерении / Междунар. Акад. информатизации при ООН. Отд-ние «Библиотековедение». — К., М., 2000. — 168 с.

Вийшла в світ російською мовою значуща, корисна, своєчасна, насичена фактами монографія української вченої і талановитого педагога, професора Київського національного університету культури і мистецтв, дійсного члена Міжнародної Академії інформатизації при ООН по відділенню бібліотекознавства, д. п. н. А. С. Чачко. Вона продовжує цикл фундаментальних праць «Бібліотечний фахівець: особливості праці і професіоналізації» (1984, 1986), «Буття книги» (1991), «Образ світу і комунікація» (1993), «Бібліотечна професіологія» (1996) та ін. На жаль, останні з перерахованих робіт недоступні російськомовному читачеві.

У новій книзі представлено цілісну авторську концепцію сучасного бібліотекознавства. Послугуючись матеріалами своїх досліджень, проведених у 1994–2000 рр., А. С. Чачко розглядає й аналізує актуальні гуманістичні проблеми крізь призму бібліотеки. Використано теоретичні, історичні, комунікативні та педагогічні підходи до нетрадиційного розкриття ролі й місця бібліотеки, бібліотекаря і бібліотечної науки в демократичному суспільстві.

Своєрідна структура монографії — логіка від часткового (глава: «Украинское библиотековедение накануне XXI столетия») — до загального (висновок «Гуманистический образ публичной библиотеки»). Це дає змогу через систему аргументів і фактичні матеріали, як, наприклад, українські наукові бібліотекознавчі школи, сучасна концепція кафедри бібліотекознавства КНУКМ, вийти на загальпрофесійні та філософсько-культурологічні узагальнення.

Очевидне науково-прикладне значення має розділ «Как библиотекари отвечают на вызов времени», в якому детально розглянуто питання взаємин влади, інтелігенції й бібліотекарів, соціальної місії останніх та їх ролі в інформаційному суспільстві. Автор простежує тенденцію до трансформації бібліотеки у відповідь на зміни, що відбуваються, зокрема орієнтацію на індивідуальний (особистісний) підхід до читача і формування толерантної моделі бібліотечного обслуговування, враховуючи психологічні, етичні, технологічні й економічні фактори. Акцентується увага на новому змісті педагогічної складової стратегії спілкування в системі «бібліотекар — читач», що припускає взаємодію в процесі комунікації з приводу документа й інформації. Визначається роль бібліотекаря не тільки в задоволенні та розвитку читацьких потреб, а й в організації процесу спілкування (включаючи діагностику способу мислення читача, його мотивів і інтересів, ставлення до оточуючих, аналіз власної особистості).

А. С. Чачко переконливо аргументує культурно-цивілізаційний підхід до розвитку публічних бібліотек і професії бібліотекаря, що припускає існування бібліотеки не у формі культурно-інформаційного центру, а як спосіб одержання чи надання інформації — книга й інші документи, медіасистеми, електронні мережі. Роль бібліотекаря розширюється до бібліотекознавця-бібліографа з відповідними функціями менеджера, маркетолога. На думку автора, можлива опосе-

© Дмитрієнко М. Ф., Київ, 2001

редкована взаємодія типу «людина (бібліотекар) – машина (комп'ютер) – людина (користувач)». Особливо актуальним для концептуального наукового осмислення сутності й перспектив розвитку бібліотекознавства в контексті галузевої взаємодії з бібліотечною справою є, на наш погляд, розділ 3 – «Библиотечная профессиология как наука и учебная дисциплина», де вчена викладає свої профільні наукові розвідки останніх років.

Виділяється і розкривається п'ять ключових підходів до вивчення й розвитку бібліотечної професії: у системі дисциплін документно-комунікативного циклу, взаємодії з гуманістичною психологією, в тісному зв'язку з етикою, в структурі багаторівневого утворення, в рамках університетської підготовки бібліотекаря. На цих засадах ґрунтується підсумковий параграф глави – «Тезаурус библиотечной профессиологии», де відбито історію й сучасний стан її розробки з пріоритетною участю самої авторки праці, структуру тезауруса з розгорнутими визначеннями і характеристикою найважливіших родових понять. Серед них: бібліотечна професія як об'єкт даної науки, бібліотечні кадри як ресурс професії; бібліотечна праця та її технологія як зміст діяльності і професіоналізації; професіоналізація як багатоступінчатий процес усвідомлення місії й освоєння функції, досягнення майстерності, сприйняття соціальної відповідальності, визнання норм професійної етики, саморозкриття особистості; бібліотекарі як спільність, що виховується фаховою освітою, професійними об'єднаннями й пресою: особистість професіонала, у загальному плані позначена комплексним терміном «образ світу». Простежується взаємозв'язок і вказують-

ся найефективніші методи бібліотечної професіології, фіксується структура об'єкта (бібліотечної професії).

Становить інтерес концепція іміджу сучасної бібліотеки, розглянутої як специфічна комунікативна система. Він зумовлюється унікальною суспільною місією бібліотеки і є результатом її глибинних перетворень.

Як приклад, наведемо рядки останнього абзацу монографії, де характеризується суть духовного і культурно-цивілізаційного феномена бібліотеки: «Бібліотека – не тільки культурна установа, а й сама культура в її найширшому розумінні. Вона забезпечує людські відносини в сфері створення, пізнання і збагнення духовних цінностей – планетарних і національних. Зараз визнано, що бібліотека як форум ідей є частиною ноосфери».

Книгу написано легким пером, виконано на високому поліграфічному рівні. Назва праці відбиває не тільки її зміст, а й особисті позитивні риси А. С. Чачко: доброзичливість, чуйність, співпереживання. З післямови «Від автора», де висвітлено деякі ситуації із життя вченої, починаєш краще розуміти джерела її гуманістичного менталітету.

Монографію розраховано на вчених-бібліотекознавців, педагогів, фахівців-практиків, усіх тих, хто навчається бібліотечній професії.

*Володимир Ключев,
проф. МДУКМ, чл.-кор. Міжнародної Академії
інформатизації при ООН, Академії менеджменту
з освіти та культури*

Шановні колеги!

25 травня 2001 р. в рамках святкування днів слов'янської писемності Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського проводить книгознавчі читання з нагоди 420-річчя виходу Острозької Біблії з фондів НБУВ.

Запрошуємо фахівців і широкий загал науковців узяти участь у заході. Темі доповідей та повідомлень просимо надсилати на адресу

Відділу стародруків та рідкісних видань НБУВ:
01601 ГСП, Київ, вул. Володимирська, 62, Філія № 1 НБУВ,
Відділ стародруків та рідкісних видань.
Телефон: 244-43-85, факс 264-33-98.

Координатор підготовки читань
Ковальчук Галина Іванівна.